

Sectio IV. de effectu, et causalitate causae finalis.

Circa finem, ponuntur executiones plures actus voluntatis. 1. simplex
satisfactione in bonitate propinqua, nihil curans de illius executione.
2. desiderans, seu intentionis assequendi finem; hoc intentione potest
esse efficax, si nimium detrahatur voluntati ad proponenda media; vel
inefficax si non detrahatur voluntati ad talia media. 3. Consultatio
mediarum ad finem. 4. detrahata electio ipsarum. 5. positio sub executione
alio mediarum. 6. Insequo finis. 7. gaudium quod ex hac Insequo
dimanatur.

Actus pertinent ad ordinem intentionis, et huiusmodi ad
ordinem executionis: dubium est an omnes sint effectus causae finalis?
Respondeo, quod exceptis, simpliciter satisfactione et gaudio, reliqui omnes sunt
eius effectus. 2. non omnes exceptis: id solum est effectus finis
et finis, quod de illius executione curat, elicitur quae propter illud.
Idem simplex satisfactione minime curat de Insequo finis, et potest
quae ab illa procedit, et similiter gaudium et potest quod illa evenit.
Supponit, propterea, non elicitur propter finem assequens: potest.

Pro 2. quod reliqui alii actus, ut ex se adveniunt ad executionem
finis ad illud maxime Inveniunt: sic intentione Inveniunt ad electio-
nem mediarum, electio ad ipsarum positionem, positio ad executionem seu
actionem, actio ad finem obtinendum: potest omnes huiusmodi actus, sunt effectus
finis. Dixi in praesentibus, finis dicitur finis, quia finis late sumptus
potest causae effectus etiam non Inveniunt ad assequens finis, et
ratio est, quia quilibet bonitas voluntatis proponit, et aliter ad suam
amorem, quomodo libet tendentem.

Dubitatur iterum, an sint unius
actus, intentione efficax finis, et electio mediarum, sit, finalis, et quae
ex sua tendentia, amet efficaciter media propter finem? Respondeo
quod omnis electio finalis, et detrahata mediarum est finalis et de-
trahata intentione finis. 2. talis electio est actus volens media
obtinere finem, intentione finalis et detrahata finis, est actus volens

finem obtinere per media; id velle media obtinere finem, et
finem obtinere per media est idem: potest talis electio et intentione
sunt unius actus, qui quatenus respicit media dicitur electio, et quatenus
respicit finem, dicitur intentione.

Respondeo 2. quod intentione finalis detrahata fi-
nis, est electio, saltem indeterminate mediarum. 2. quod intentione finalis
finis est actus volens saltem in seipso, finem obtinere per media
quocumque illa sint; id velle finem obtinere per media quocumque
illa sint, est velle, quod hoc, id est, illa media finem obtineant, quod sit
saltem in seipso, et indeterminate eligere media: potest huiusmodi tam, non
opinatur, quod ipse intentione finis determinatur ab electione detrahata
mediarum, ut huiusmodi ratio supponat Inveniunt mediarum, antequam Inveniunt
finis intendere potest, dederit.

Quod si voluntas antequam intendat
finem bene perspecta, habeat namque mediarum, potest velle actu velle
mediarum detrahata, sit, hoc sit finem obtinere finem; potest esse, voluntas
per suam intentionem, velle, quod finem obtineatur per hoc media, etiam
si velle: et esse in unius actus voluntatis, sicut simul intentione finis
et electio mediarum detrahata etiam si hoc sit unius.

Quo ad causalitatem
causae finalis, tenendum est, quod 2. actus voluntatis interni, intentionis,
et electionis, causalitas est eorum actio potest evenire dependens a bonitate
proponente bonitatem, et aequilibrium finis: ratio est, quia talis causalitas
debet esse, id est, in cuius huiusmodi actus dependent a bonitate
finis intentionaliter illis curante; id est, in actionis potest ipsarum
ita dependent. Ita: potest.

2. actus autem, externus proponens et execu-
tionis mediarum, tenendum est, quod causalitas est actio potest
mediarum imperata ad actus intentionis intentionis et electionis.
Ratio est, quia potest potest ea actione finem proponente a voluntate
efficaciter detrahata per actus internos ad ipsas, intelligitur actus
externos causam mediate a fine qui causat immediate actus
internos.

Ad calem nota, qd caa finalis, n, e, proprie esse caa p[ro]p[ri]a
realis, q. talis n, e, quae per se et p[ro]p[ri]e influxu effectus n,
p[ro]p[ri]e est tam, caa moralis, et int[er]nal[is]: moralis q. in sti-
mulatione prudentis fini tribuitur effectus int[er]nal[is], q. caa mo-
vendo voluntate media sui p[ro]p[ri]e, imo etiam dici potest caa rea-
lis, q[ui]a p[ro]p[ri]e caa n[on] est fictio.

Est licet dicatur vera caa
moralis et int[er]nal[is] sp[eci]e, et abste, n[on] est vere caa: a r[ati]o e[st]
tal[is] abstractur per illa tria: moralis, int[er]nal[is]: sicut licet
de homine picto dicatur, e[st] vere h[om]o pictus, n[on] inde inferatur
e[st] vere et sp[eci]e h[om]o.

Dices tam p[ro]p[ri]e ad id dubium: actio p[ro]p[ri]e
va finis, et effectus finis e[st] nos; id finis est effectus talis ac-
tionis: q[ui]a datur mutua causalitas. - Dicitur magis: actio e[st] effectus
finis e[st] ca[us]a et intentio d[omi]ni; ca[us]a et executio n[on] e[st] d[omi]ni
magis: finis et executio est effectus actionis d[omi]ni; et intentio n[on].
Unde liquet, qd h[ic] mutua causalitas n[on] implat, q[ui]a si finis ca[us]a
actionis sui p[ro]p[ri]e, n[on] debet existere p[ro]p[ri]e, n[isi] quae n[on] sequi-
tur sine existere p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e, quae p[ro]p[ri]e existat, qd e[st] labur-
dy, allegaty supra p[ro]p[ri]e mutua causalitate.

Insuper obscura, qd finis in-
t[er]nal[is] media motione sui caa int[er]nal[is] sui, et media in-
t[er]nal[is] caa electio et executio media, quae caant p[ro]p[ri]e finem:
unde atque illo in d[omi]ni finis est quia obste et int[er]nal[is]
ter se ip[s]o et existente p[ro]p[ri]e, et it[er] intentio seu existens
int[er]nal[is] caa se ip[s]o, et executio seu p[ro]p[ri]e existentem.

Dices it[er] p[ro]p[ri]e ad dubium d[omi]ni d[omi]ni p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
alibi, docet, int[er]nal[is] finis d[omi]ni ab electione detrata medi[um]:
item: assensu p[ro]p[ri]e, d[omi]ni d[omi]ni ab assensu d[omi]ni: q[ui]a et
int[er]nal[is] finis ab electione d[omi]ni. Ad id p[ro]p[ri]e, p[ro]p[ri]e loqui
de electione pro et frequenter evenit, ip[s]e e[st] d[omi]ni ab in-
t[er]nal[is] n[on] sup[er]nente d[omi]ni medi[um]; non autem docet qd n[on]a

debeat d[omi]ni, int[er]nal[is] ab electione medi[um] detrata. Ad id p[ro]p[ri]e, p[ro]p[ri]e
r[ati]o e[st] q[ui]a d[omi]ni et electio, n[on] habent inter se op[er]at[ur], d[omi]ni
mod[us], sicut habent assensu p[ro]p[ri]e et d[omi]ni.

Sectio V. de caa exemplari sibe ideali.

Caa exemplaris ex co[mm]uni sententia in Aristotle et d[omi]ni d[omi]ni
p[ro]p[ri]e, quae limitatur effectus ex int[er]nal[is] agentis, detrahens n[on]
fine; hoc est, detrahens sibi p[ro]p[ri]e alio: unde clarus de-
fini[ti]o vult dicere: p[ro]p[ri]e ad cuius p[ro]p[ri]e, fratur effectus. D[omi]ni
clatur ex int[er]nal[is] agentis, et excludatur effectus adualiter p[ro]p[ri]e
t[er]n[is] sic imago similit[er] Graui, extra int[er]nal[is] a Pictore facta
n[on] est effectus Graui et caa exemplari.

Dicitur item, detrahens
sibi fine, et denotetur assensu habere pro fine p[ro]p[ri]e effectus
in p[ro]p[ri]e: unde dicitur, qd d[omi]ni, p[ro]p[ri]e loquendo, n[on] d[omi]ni in
suis operat[ur] caa exemplari, tam q[ui]a et dicitur e[st] n[on] operantur
p[ro]p[ri]e fine, tam q[ui]a q[ui]a careant p[ro]p[ri]e, nequeunt p[ro]p[ri]e
op[er]at[ur] efficiendo in exemplari. Unde alter d[omi]ni d[omi]ni, qd, licet, similes
videantur imitare aliquas actiones, se vera, n[on] operantur ad
exemplar, q[ui]a eas n[on] efficiunt p[ro]p[ri]e ex int[er]nal[is] aut ex fine.

Dicitur exemplar, in int[er]nal[is] et ext[er]nal[is]: ext[er]nal[is] est ob[er]at[ur] qd
artifex sibi p[ro]p[ri]e ante oculos, et ad eius p[ro]p[ri]e aliud e[st]
met: int[er]nal[is] e[st] idea illa, quae postquam videt ext[er]nal[is] mente
d[omi]ni artifex de ob[er]at[ur] e[st]. Exemplar int[er]nal[is] duo dicitur,
nempe d[omi]ni, quae d[omi]ni op[er]at[ur] e[st] et ip[s]a e[st]
op[er]at[ur] e[st]: d[omi]ni dicitur exemplar p[ro]p[ri]e, et op[er]at[ur] e[st]
exemplar ob[er]at[ur].

Diffulta, autem, n[on] levi momenti apud Aristotelem, e[st]
an exemplar int[er]nal[is] d[omi]ni, in d[omi]ni p[ro]p[ri]e, sive p[ro]p[ri]e, an
in d[omi]ni ob[er]at[ur], sive e[st] op[er]at[ur] e[st] e[st], an v[er]o adate in utroque?
Equitas quae d[omi]ni, et d[omi]ni, de ext[er]nal[is], q[ui]a hoc, n[on] est
p[ro]p[ri]e caa exemplari, t[er]n[is] q[ui]a d[omi]ni mediate et remote
q[ui]a, it[er] imago depicta ob oculos d[omi]ni, existat immostrate